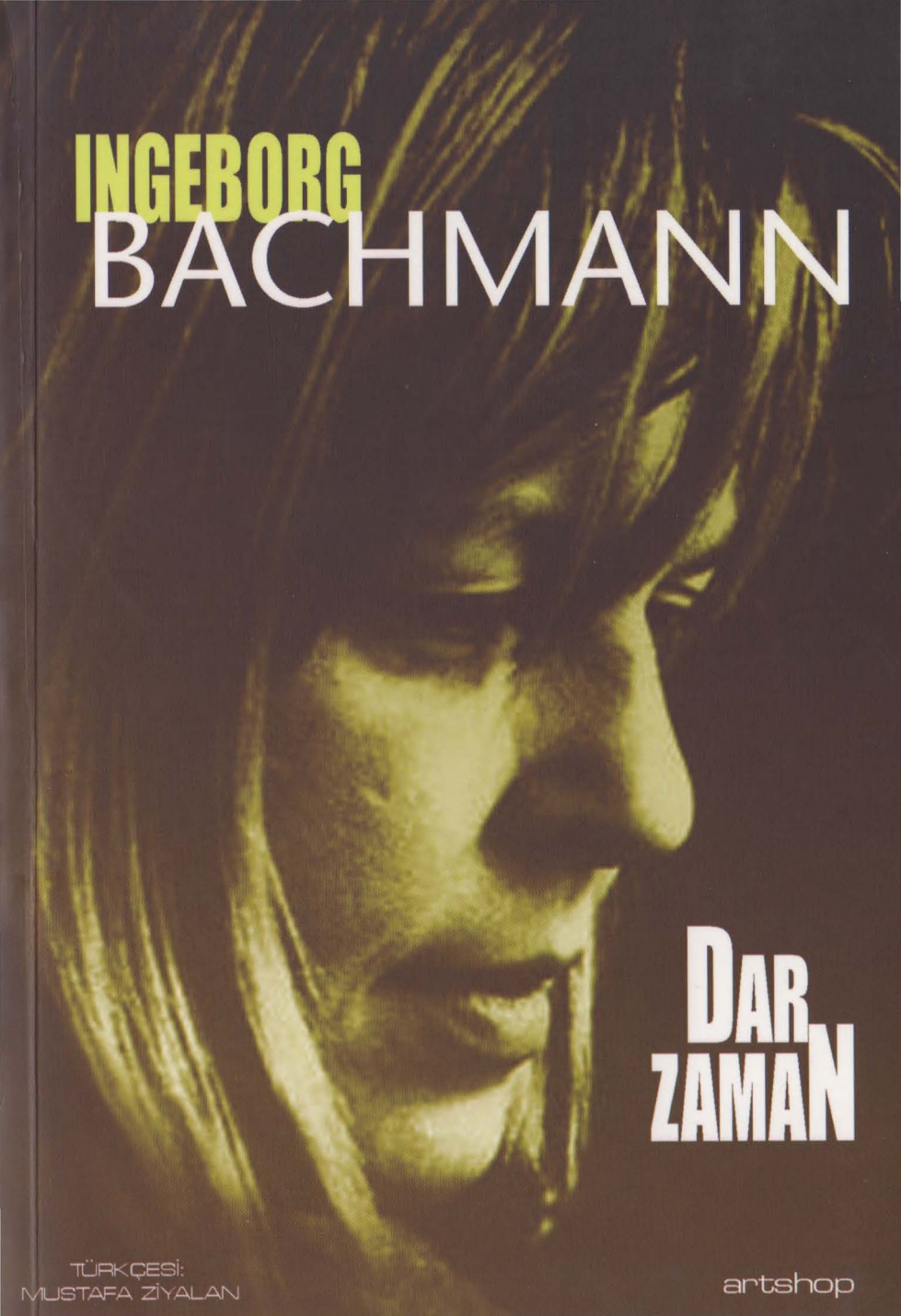

INGEBORG
BACHMANN
DAR
ZAMAN
TÜRKÇESİ:
MUSTAFA ZİYALAN
artshop

INGEBORG BACHMANN

•

Dar Zaman

ARTSHOP
ŞİİR DİZİSİ: 51
●
Dar Zaman
INGEBORG BACHMANN

Türkçesi
Mustafa Ziyalan

Yayın Yönetmeni
Vedat AKDAMAR

Birinci Basım
1998 Varlık Yayınları
İkinci Basım
Ocak 2007, Artshop

Baskı

Arı Matbaacılık

Tüm hakları saklıdır.
Bu kitabın yayın hakları
Artshop adına Vedat AKDAMAR'a aittir.

artshop
yayıncılık

Rıhtım Cad. Veli Alemdar Han Kat: 2/ 203-204
Karaköy/ İstanbul

INGEBORG BACHMANN

•

Dar Zaman

Türkçesi:
Mustafa Ziyalan

artshop

HEP KÜÇÜK BİR KIZ OLARAK DÜŞÜNÜYORUM ONU

I

Ingeborg Bachmann adını ilk kez 1973 yılında ozanın ölümüyle duydum: 'Üç hafta önce Roma'daki evinde çıkan bir yangında yaralanan Ingeborg Bachmann öldü'". Şöyle sürüyordu: "Heinrich Böll 'Kimse Ingeborg Bachmann'ın korkunç ölümüyle, tasarladığı roman dizisi 'Ölüm Biçimleri' arasında bir ilişki kurmaya koşturmamalı, yapıtlarında ateşle ölüme göndermeler, öylesi bir ölüme ilişkin anıştırmalar aramamalıdır' demişti, ama yine de sarsıla sarsıla düşünmeden edemedim: Ne acılar çekti, nasıl çekti? Nasıl oldu da bir "tunica molesta"ya dönüşüverdi geceliği? Aldırmıyor muydu, yoksa dedikleri gibi bedenini yakan sigaraların acısını duyamayacağı bir yerlerde miydi artık? Gerçekten o kutular dolusu haplarına mı vurmuştu kendini son demlerinde? Son anlarında yazdığı bir şiir gibi duran, o adı çok uygun "Bilmecemsi" şiirini ölümünden altı-yedi yıl önce yazmış olması -hep- kafamı kurcaladı, ürpertti beni.

II

Yazılanlara bakılırsa Ingeborg Bachmann gecelerden bir gece yanık bir sigarayla uyuyakaldı-naylon geceliği tutuştu-

26 Eylül 1976'da bedeninin yüzde otuzaltısını kaplayan ikinci ve üçüncü derece yanıklarla Roma Sant Eugenio Hastanesi'ne kaldırıldı.

17 Ekim 1973 sabahı saat altıda öldü.

Ozanın aralarında müzisyen Hans Werner Henze'nin de bulunduğu dostları işin içinde dışardan birinin ya da birilerinin parmağı olabileceği kuşkusuyla Roma Savcılığı'na başvurdular.

Savcılık yedi ay boyunca soruşturma yapmasına karşın bu cinayet varsayımını destekleyecek hiçbir kanıt bulamadı. Bachmann'ın ölümüne ilişkin başka bir varsayım da, ozanın Seresta adlı yatıştırıcıya olan, iyi bilinen bağımlılığı çevresinde oluşturuldu. Söylenenlere bakılırsa ozan bu ilâcın reçetelerini 1967'den beri Isviçreli doktor çift Auer'lerden sağlıyordu. Bachmann'ın yapıtlarını yayına hazırlayan Christine Koschel ve Inge von Weidenbaum'a göre, hastaneye kaldırılan ozanda ortaya çıkan yoksunluk belirtileri bu ilâca bağımlılığından kaynaklanıyordu. Auer'ler Roma resmi makamlarıyla doktorlara bu olasılıktan ölümün bir gün öncesine değin sözetmediler; Bachmann yanıklarının ölümcül olmasından değil, yoksunluğun bedenini güçsüzleştirmesi sonucu öldü. Yayıncılar böylece Bachmann'ın ağır yatıştırıcılara, uyarıcılara bağımlı olduğu, yaşamının son yıllarında kendisine bu maddeleri sağlayan insanlara da bağımlı hale geldiği, ölümünün de bu karmaşık ilişkilerin bir sonucu olduğu varsayımına karşı çıkmış oluyorlardı.

Bachmann'ın ailesinin bir tıp hatasının sonucu olarak gördüğü, yıllardır süren madde bağımlılığı konusunda anlaşılan ozanın yakın dostu Alfred G.'nin kişisel gözlemleri de oldu. Bachmann'la Ağustos 1973'te son kez görüşmelerine ilişkin bu kişi şöyle diyor: "Hap bağımlılığının boyutları beni çok korkuttu. Günde yüz taneden çok olsa gerekti, çöp kovası boş ilâç kutularıyla dolup taşıyordu. Kötü görünüyordu, mum gibiydi. Bedeni lekelerle doluydu. Anlayamadım, ne olabilir diye önce düşündüm bir şüre, sonra içtiği Gauloise'ın elinden kayıp kolunda söndüğünü görünce, anladım: Düşen sigaraların bıraktığı yanık izleriydi o lekeler. Haplar bedenini acıya duyarsız kılmıştı. Ilk kez yürek indirip konuyu kendisiyle konuştum. Doktorlar tedavinin denenebileceğini söylemişler; iki yıl sürüyormuş, başarı olasılığı yüzde beşmiş. "O zaman nesine?" demişti."

Ama Bachman hiç de yaşam yorgunu değilmiş, "Yüreğim beygir gibi" diyormuş.

III

Zamanla Bachmann'ın da Hölderlin, Saint Exupery, Camus, Celan gibi yaşamının sonundan -karanlıktan, çiçek dürbünün tersinden- bakılabilecek, kimbilir belki de görülebilecek kişiler arasında olduğunu düşünür oldum. Tedirgin kişiliğini biçimlendiren, yapıtlarına büyük ölçüde yansıyan sorunsallar ilgimi çekmeye başladı.

Bu sorunsallar öncelikle Bachmann'ın bir insan, sonra da batılı -özellikle de Avusturyalı- bir aydın oluşundan kaynaklanıyordu bence. (Ülkesinin Bachmann'da bıraktığı izleri sürmek için "Otuz Yaş"taki "Bir Avusturya Kentinde Gençlik" adlı öyküsüne - çeviren Kâmuran Şipal, Yankı Yayınları, 1969- bir de Uwe Johnson'un "Klagenfurt'a Bir Yolculuk" adlı kitabına bakılabilir.)

İnsandan yanaydı Bachmann -çok yakın, çok yaralanabilir kılıyordu bu onu- insanın yeryüzündeki yersiz yurtsuzluğunu, yerleşememişliğini, ötekilerle arasındaki iletişimsizliği, tarih karşısındaki tedirgin konumunu, tüm bunların neden olduğu acıları didikliyordu. (Heidegger'e duyduğu ilgi bundandı belki de.) Kendisinin de acılarıydı bunlar, kendisi de kuşkuyla, kaygıyla yüklüydü. Tedirginliğini dışa vurarak insana, kendine bir yer, bir zaman arayıp duruyor, ararken de, sözcüklere dökerken de kendisiyle, "başkaları"yla, tarihle - özellikle yakın tarihle-, kültürle -özellikle antik ve Hristiyan kültürle- hesaplaşıyordu.

Bachmann'ın şiirini bütünüyle bir hesaplaşma şiiri olarak görüp, biraz da bunun için sevdim. Benim için canlılığı, kapsamlılığı, devingenliğiyle de sevilesi bir şiirdi onunki. (Şiirlerindeki beni çeken tüm bu özelliklerin, bu sorma, sorgulama, hesaplaşma havasının en yoğun biçimde sezildiği şiirin "Duyuru" olduğunu düşündüm, ilk olarak o şiiri çevirdim, nasıl çevirdiğime ilişkin notlarımı bir yazıya dönüştürerek yayınladım; "Hesaplaşmanın ozanı, hesaplaşmanın şiiri ya da bir çevirinin hesabı", Yazko Çeviri, Kasım-Aralık 1987.)

Batı kültürünün uğraklarından biriydi Bachmann. Her türlü

sınıra, kırıcılığa, iletişimsizliğe kendisi pahasına karşı duruyordu. "Insanların gözünü açmak" gerektiğine inanıyordu. Bir yanıyla siyasaldı. Yine de sonunda Wittgenstein'ın Tractatus'unu andıran biçimde, kendini oraya çıkaran merdiveni, -sonuncusu 1956'da yayınlanan- ilk iki kitabından sonra şiiri, sözleri, dahası kendini bırakıp gitmesine şaşmamak gerek. Peter Beicken'in dediği gibi, "büyülemek ve büyülenmek için herkesin ödemek zorunda olduğu pahayı gözardı etmek olası değil."

IV

Diyorlar ki 1964'ün sonunda Taormina'da, Anna Ahmatova'nın ödül töreninde Bachmann da varmış. Ahmatova konuşmasını bitirdikten sonra, Bachmann ansızın ayağa kalkmış, "Sahiden" başlıklı bir şiir okumuş. Kusursuzmuş diyorlar Bachmann'ın sahneye çıkışı, tıpkı o eski, o pırıl pırıl günlerindeki gibi; kendisi güzelmiş, sesi sıkı.

Kimilerine göre kendi kendini yıkımı öyle bir yerlere varmıştı ki, ya bir kazanın olması ya da dönüşsüz bir yıkımla sonunun gelmesi ancak zaman sorunuydu. Sonuçta "İntihar mı ettiler, yoksa düpedüz öldürdüler mi onu?" gibi bir sorunun artık pek bir anlamı yokmuş gibi geliyor bana.

V

Böll aynı yazısının sonunda "Acıyla düşünüyorum onu, sevecenlikle, dostlukla, o kırkyedi yaşındaki kadını küçük bir kız olarak düşünüyorum hep, kolayca söyleniveren birşeye de direniyorum: Ölüm kurtardı onu. Hayır, böylesi bir kurtuluş ardında değildi o; yanılıp yanılmadığımı kendisine sormayı ne kadar isterdim" diyor.

Ben de Eva Demski'nin sesine katılıyorum: Almanca'da Bachmann'dı ilk ozanım. Hiç ölmedi, hiç gitmedi, aslında hep kaldı Undine.

Mustafa ZİYALAN
New York, Mart 1998

AKŞAMLARI

Akşamları çanlardan sonra
anneme gizli gizli sorarım,
neye yorayım günleri
geceyi nasıl hazırlayayım?

Derinden derine hep
her şeyi anlatmak isterim sakınmasız,
seçmek anahtarlarını
çevremde oynaşan ezgilerin.

Kulak kabartırız sessizce:
Yeniden düşler annem beni,
varlığımın minörüyle bemolüyle
buluşur eski şarkılar gibi.

GİDİYORUZ

Gidiyoruz, yürekler toza batmış, ağır,
durdu duracak nicedir, nerdeyse atmaz,
Duymaz bizi kimse, öyle sağır,
toza batmış inlemelerin yasını tutmaz.

Şarkı söylüyoruz, göğsümüzdeki ezgiyi.
Orada, hiçbir zaman çıkamadı.
Yalnızca kimileyin bildi biri:
Kimse bizi kalmaya zorlamadı.

Duruyoruz. Kesiyoruz adımlarımızı.
Yoksa sonu da bozulur.
Gözlerimizi tanrıya çeviriyoruz:
Biz istedik bunca ayrılığı!

NE ÇOK

Çok anlamlı olabilirdi: Gelip geçiyoruz,
istenmeden geliyoruz, zorunluyuz, yol veriyoruz.
Ama ya konuştuğumuz, ya hiç anlamadığımız birbirimizi
ya bir an bile erişemediğimiz ötekinin eline

öyle çok şeyi paramparça ediyor ki: Kalmayacağız.
Bakın, yabancı imler tehlikeye sokuyor en küçük çabayı bile
ve derinden derine görmek istediğini
bir haç ayırıyor, hepimizi bir başımıza silivermeye.

GECENİN NAL SESLERİYLE

Gecenin nal sesleriyle, nal sesleriyle kapıdaki kara aygırın,
bir zamanlar olduğunca titriyor yüreğim, uçarken eriştiriyor
bana eğeri,
kızıl eğeri, kızıl, Diomedes'in bana verdiği kın gibi.
Önümsıra kırıp döküyor rüzgâr sokaklarda,
saçlarını ayırıyor uyuyan ağaçların,
ki ayışığının ıslattığı meyveler
korkuyla tutsaklığa, ölüme atılıyor,
sönmüş bir yıldıza
sallıyorum kamçıyı.
Bir kez kesiyorum adımlarımı, bir kerecik,
hayırsız dudaklarını
öpmek üzere, koşumlara dolanıyor hemen saçların;
ayakların tozlarda sürünüyor.

Daha solumanı duyuyorum,
duyuyorum daha bana vurduğun sözü, sözcüğü.

GÖRÜ

Gök üçüncü kez gürledi bile!
Gemi ardına gemi çıkıyor denizden.
Batık gemiler, direkleri kömür,
batık gemiler göğüsleri gülleye gitmiş,
yarı gövdeleri lime lime.

Suskunca yüzüyorlar,
duyulmazca geceden.
Sular kapanmıyor hiç arkalarından.

Rotaları yok, bulamayacaklar,
hiçbir rüzgârın gözü kesmeyecek içlerine doluvermeyi,
hiçbir liman onlara açılmayacak.
Uykuya buluşturacak fener!

Kıyıya dayanınca gemiler...
Hayır, uzak durun kıyıdan!
Balık sürüleri gibi öleceğiz, balık sürüleri,
gemilerin çevresinde gepgeniş dalgalarda çalkalanan,
uyarak yüzlerce, binlerce ölüye!

AÇIKTI LİMANLAR

Açılmıştı limanlar. Yanaştık,
yelkenler ileri, düşler denize,
dizlerimizde çelik, perçemlerimizin çevresinde kahkahalar;
çünkü denize dalıyordu, tanrıdan hızlıydı küreklerimiz.

Küreklerimiz yendi tanrının küreklerini, böldü tufanı,
önümüz gündü, ardımızda kaldı geceler,
yukardaydı yıldızımız, ötekiler aşağıda batıyordu,
dışarda susuyordu fırtına, içerde büyüyordu yumruklarımız.

İlk kez bir yağmur parlayınca, kulak kabarttık yine:
Kargılar yağdı, melekler öne çıktı,
daha kara gözler yapıştırdı kara gözlerimize.
Yıkılmış duruyorduk orada. armamız yükseldi ansızın:

Bir haç kanımızda, yüreğimizde daha büyük bir gemi.

KORKUYORUM DAHA

Seni soluğumun ipliğiyle bağlamaya korkuyorum daha,
seni düşlerin mavi bayraklarına bürümeye,
karanlık şatomun sisten kapılarında
beni bulasın diye meşaleler yakmaya korkuyorum...

Seni ışıldayan günlerden çözmeye korkuyorum daha,
ayın korkunç yüzü üstünde
gümüş gümüş köpürürken yüreğim,
seni güneş ırmağının altın çağlayanından

çözmeye korkuyorum!

Yukarı çevir gözlerini, bana bakma!
Bayraklar iniyor, meşaleler tükenmiş,
ay yörüngesini çiziyor,
gelip bana sarılmanın zamanı işte, ey kutsal çılgınlık!

ÇIKIŞ

Duman yükseliyor karadan.
Ufak balıkçı barakasından gözlerini ayırma,
inecek ya güneş, batıp kalacak ya,
sen daha on mil öteye varmadan.

Kapkara su, binbir gözlü,
ak serpintiden kirpiklerini aralar,
bakmak için sana, görmek için seni, kocaman, uzun,
koskocaman -tam otuz gün uzunluğunda.

Tütsülenmiş balık
yiyorlar şimdi masalarda,
diz çökeceklerdir sonra oracığa,
örüp onarmaya ağlarını,
ama uyunur geceleri,
ya bir ya iki saat uyunur,
elleri yumuşar sonra,
tuzdan arınmış, yağdan arınmış,
o hep böldükleri
düşlerin ekmeği denli yumuşacık.

Gecenin ilk dalgası kıyıya vurur,
ikincisi de sana ulaşır hemen.
Keskince bir baktığında öte yana,
ağacı görebilirsin daha,
bir kolunu dikbaşlıca kaldıran,
- ötekini yelin çoktan koparıp aldığı,
- düşünürsün sonra: Daha ne kadar,
ne kadar daha, nereye dek
dayanır bu havalara bu beli bükük ağaç parçası?
Karadan yana hiçbir şey görünmez artık.
Bir elinle kum yığınlarına tutunsaydın,
kumlara geçirseydin tırnaklarını,
kayalıklara bağlasaydın keşke kendini
- bağlasaydın keşke bir perçeminden.

Kavkılar kabuklar çalarak dalgaların sırtında
kayar denizin canavarları, dörtnala, yalın
kılıçlarını çalıp güne parçalarlar günleri, kızıl,
kıpkızıl bir iz kalır suda, uyku
uzatıverir seni oraya, yere serer
saatlerinden kalanların üstüne, boylu boyunca,
bulanır duyuların, kayar senden, yiter gider.

Ola ki bir şey olmuş orada halatlara,
seslenip çağırırlar seni, mutlusundur
sana gereksinmelerinden. En iyisi
iştir uzaklara giden gemilerde,
halatlara ilmik atmak, suları boşaltmak,
gemiyi kalafatlamaktır, yükü gözetmektir.
En iyisi yorgun olmaktır akşamları,
düşüp kalmaktır yorgunluktan. En iyisi, sabahları
ilk ışıkla aydınlanmaktır akşamları,
düşüp kalmaktır yorgunluktan. En iyisi, sabahları
ilk ışıkla aydınlanmak,
kımıldamaz göğe karşı dimdik durmaktır,
tınmamaktır geçilmez suyu,
gemiyi dalgaların üstüne kaldırmaktır,
hep çıkagelen o yaz kıyısına doğru.

İNGİLTERE'DEN AYRILIŞ

Ayak basmamıştım toprağına,
suskun ülke, elimi değmemiştim taşına bile,
öylesine kaldırdı ki göklerin beni,
öylesine bulutlara, sislere, daha uzaklara kondurdu ki,
bırakıp gitmiştim bile seni
daha limanına demir atmadan önce.

Meşe yapraklarıyla, denizin soluğuyla
kapadın gözlerimi,
gözyaşlarımla sulanmış
otları doyurdun, çimenleri,
çözülüp düşlerimden, bize
sokulmayı göze aldı güneşler,
yine de her şey bir daha silinmişti
gün başladığında.
Hiçbir şey söylenmemişti.

Külrengi koca kuşlar kanat çırpınıyordu sokaklar boyu
yol gösteriyordu, yol veriyordu bana.
Burada hiç bulundum mu?

Hiç görülmek istemiyordum.

Gözlerim ardına dek açık.
Ya meşe yaprakları, ya soluğu denizin?
Denizin yılanları arasında
senin yerine, gördüğüm,
yenik düşen ülkesi tinimin.

Toprağına hiç ayak basmadım o ülkenin.

DÜŞ YÜREK

Düş be yürek, dökül zaman ağacından!
Düşün ey yapraklar, dökülün siz de,
bir zamanlar güneşin kucakladığı,
şimdi buz kesmiş dallardan,
nasıl dökülürse göz yaşları ardına dek açılmış gözden, öyle!

Uçar perçem günboyu yelde, uçar
toprak tanrısının kararmış alın çevresinde,
mintanın altındaysa yumruk,
çıplak yaranın üstüne bastırılmış.

Katı ol öyleyse, bulutların ince boynu
önünde bir kez daha eğildiğinde, katı ol,
peteklerini bir kez daha doldurduğunda Himetos,
işten sayma sakın bunu.

Kıtlıkta bir çöp ne yazar toprak adamına?
Büyük soyumuzdan önceki bir yaz, ne yazar?

Neyi anlatır yüreğin, neyin tanığıdır?
Titrer arasında dünle yarının, salınır,
sessiz sessiz, yabancı yabancı,
vurduğu
dökülüp gidişidir zamandan.

KARANLIK SÖYLENECEK

Orpheusça çalarım
yaşamın tellerinde ölümü,
yeryüzü güzelliklerine doğru,
güzelliğine doğru gözlerinin
gökyüzünü yöneten güzelliklerine doğru
karanlık yalnızca, karanlıklar tüm söyleyebildiğim.

Unutma, senin de ansızın
o sabah, barınağın daha çiğ ıslağıyken,
karanfil uyurken daha yaslanmış yüreğine,
birdenbire kapkara ırmağı gördüğünü unutma
önünsıra akıp giden.

ince teli suskunluğun,
bir kan dalgası üstüne gerilmiş teli,
dokunurum derinden sesveren yüreğine.
Nasıl da dönüşmüştü perçemlerin
o gecenin gölgeden saçlarına,
karanlığın kara tanecikleri
savrularak örtmüştü yüzünü.

Senin olmadım hiç, kulak vermedim sana.
İkimiz de yanıp yakılıyoruz şimdi.

Orpheusça bilirim ama,
ölümün yambaşında yaşamı,
alıp maviye boğar beni
sonsuza değin kapalı gözlerin.

PARİS

Gerilip de gecenin çarkına,
öyle uyur yitikler,
aşağının gürüldeyen yollarında;
ışıklıdır ama bizim olduğumuz yerler,

Elimiz kolumuz çiçekle dolu,
mimozalarla, nice yıllardan,
köprüden köprüye düşer altından şeyler,
sonra soluksuzca ırmağın içine.

Işık soğuk,
daha soğuk kapının önünde duran taş,
çeşmelerin yalakları
yarıya dek boşalmış bile.

Ne olacak sıla özlemi
içimizi uçuşan saçlarımıza dek kapladığında,
burada kalıp sorduğumuzda: Ne olacak
güzelliği dayanıp da geçebilirsek?

Kaldırıp ışığın arabasına bindirilmiş
uyanırken, uyanırken bile yitip gitmişiz,
yukarda, sokaklarında ökelerin;
ama gecedir bizim olmadığımız yerler.

HALAY

Halay- sevi duraklar kimi zaman
gözlerin sönmesinde,
biz de bakarız sevinin kendi
sönmüş gözlerinin içine.

Kraterden çıkan soğuk duman
üfürür kirpiklerimizi, yapışır kirpiklerimize,
korkunç boşluk, o korkunç boşluk
bir kez tuttu soluğunu, nice önce.

Ölü gözler
gördük, bir daha hiç unutmayız.
Sevi en çok dayanandır,
görmez bizi hiç, görünmeyiz, tanınmayız.

DUVARIN ARDINDA

Kar biçiminde sarkıyorum dallardan
koyağın ilkyazına,
soğuk bir pınar biçiminde sürükleniyorum rüzgârda,
çiçeklerin içine iniyorum ıslak ıslak,
bataklığın çevresinde çürürcesine
çiçeklerin çevresinde çürüdüğü bir damla biçiminde.
Hep ölümü düşünmek benim.

Uçuyorum, çünkü rahvan gitmek yok bana,
tüm göklerin güvenli yapılarından geçerek uçuyorum,
sütunlar deviriyorum, duvarlar oyuyorum.
Uyarıyorum, çünkü uyuyamıyorum geceleri,
ötekileri denizin uzak uğultusuyla uyarıyorum.
Çağlayanların ağzına tırmanıyorum,
şakırdayan heyelânlar söküyorum dağlardan.

Ben o büyük dünya korkusunun çocuğu,
ki o korku barışın, sevincin içinde saklı,
nasıl çan sesleri saklıysa günün geçişinde,
nasıl orak saklıysa içinde olgun tarlanın.

Benim, hep ölümü düşünmek öyle.

YABANCILAŞMA

Ağaç göremiyorum artık ağaçlarda.
Dalların rüzgârlara açtığı yaprakları yok.
Meyveler tatlı ama sevgisiz.
Doyurmuyor bile.
Bundan sonra olacak ne?
Gözlerimin önünde kaçıyor orman,
kulaklarımın önünde kapıyor kuşlar gagalarını,
hiçbir çayır döşek değil bana.
Her şeye tokum çağın önünde,
çağlara aç.
Bundan sonra olacak ne?

Ateşler yanacak dağlarda geceleri.
Açayım mı kendimi, yanaştırayım mı her şeye?

Yol göremiyorum artık yolların hiçbirinde.

MARTTA YILDIZLAR

Ekim zamanına var daha. Yağmur altında
kenti çevreleyen tarlalar ortaya çıkar. Martta yıldızlar.
Kısır düşüncelerin tekerlemesine
katılır evren, uyarak,
kara, kışa dokunmayan ışığa.

Kar altında toz da olacak, hem toz,
hem de hiç ufalanmayan, tozun
sonraya saklanan besini. Ey kaldıran yel!
Yarıp geçer yine sabanlar karanlığı.
Günler daha uzamak peşinde.

Uzun günlerde bizi sorgusuz ekerler
o eğri o doğru sıralara,
yıldızlar kaybolur. Tarlalarda
ya serpilir ya telef oluruz, seçeneksiz,
yağmurun eline kalmışızdır, ışığın eline,
en sonunda da.

GÜZ KIPIRTILARI

Demem ki: O dündü. Ceplerimizde değersiz
yaz parasıyla yatarız yine
alaycı horgörünün sapı samanı içinde,
güz kıpırtılarında zamanın.
Güneye giden bir kaçış yolu bize yaramaz,
kuşlara yaradığı gibi. akşam önümüzden
balıkçı takaları, kayıklar geçer, kimi zaman
düşe doymuş bir mermer kıymığı vurur
duyarlı bir yerime, güzellikle vurur beni gözümden.

Soğuğa ilişkin çok şeyler okuyorum gazetelerde,
soğuğun sonuçları üstüne, aptallar üstüne, ölüler üstüne,
kovulmuşlar, sürgünler, cana kıyanlar, onbinler,
buzdağları, ama gönlümün yattığı çok az şey var.
Neden olsun hem? Öğleyin gelen dilencinin
yüzüne kapıyorum kapıyı, çünkü barış zamanı,
çünkü hiç görülmese de olur, ama öyle değil,
ama öyle değil yağmurda yaprakların erinçsiz ölümü.

Haydi bir geziye çıkalım! Haydi selviler altında
ya da palmiyeler altında ya da narenciye bahçelerinde
ucuzlatılmış fiyatlara günbatımları izleyelim,
eşi benzeri olmayan günbatımları! Haydi
unutalım düne yazılıp da yanıtlanmamış betikleri!
Tansık kaynağıdır zaman. Ama haksızca gelip
vurusa kapımızı bir suçlamayla: Evde yokuz.
Yüreğin mahzeninde, uykusuz, bulurum kendimi yine
alaycı horgörünün sapı samanı içinde,
güz kıpırtılarında zamanın.

DAR ZAMAN

Daha katı günler yolda, yakın.
Dönekliğe ayarlanmış zamanlar
görünür gitgide çevren çizgisinde,
çekip bağlarsın yakında ayakkabılarını,
köpekleri avlularına geri kovalarsın.
Balıkların içi
çoktan buza kesmiştir çünkü yelde.
Yoksulca yanar ışığı kandillerin.
Sisi tarar bakışların:
Dönekliğe ayarlanmış zamanlar
görünür gitgide çevren çizgisinde.

Ötede sevdiğin kuma batıyor,
çıkıyor kum dalgalanan saçlarına,
doluyor sesine, düşüyor ortasına dediğinin,
sevdiğine susmasını buyuruyor;
öylesine ölümlüyken yakalamış da kızı,
öyle bir istekliyken bastırmış ki, ayrılığa,
kum, işte her kucaklaşmanın ertesinden.

Bakınma hiç çevrene.
Çek ayakkabılarını, bağla haydi.
Köpekleri geri kovala.
Balıkları denize at.
Söndür kandilleri!

Daha katı günler yolda, yakın.

ALACAKARANLIKTA

Yine ateşe sokarız ellerimizi,
sen nicedir yıllanan gecenin şarabı için,
ben Keltlerin tanımadığı o sabah pınarı için.
Coşkuyla bekler güvendiğimiz ustanın körüğü.

Kaygı onu nasıl ısıtırsa, körükçü de katılır aramıza.
Gün doğmadan gider, sen çağırmadan gelir, yaşlıdır,
seyrelmiş kaşlarımıza düşen alacakaranlık denli yaşlı.

Yine eritir kurşunu gözyaşlarının kazanında,
sana bir kadeh karşılığında -kaçırılanı kutlamalı-,
bana duman dolu bir çanak -ateşin üstüne boşaltılır.
Öylece çarpar sana, sesler getiririm gölgelerden.

Şimdi ikircimli kalan, bilinir,
bilinir, sözü unutan.
Ne bilirsin, ne de bilmek istersin,
kıyıdan içersin, serin kıyıdan,
daha kaşların çıkar, daha sana bakarlar!

Ama ben çoktandır o kısacık anı bekliyorumdur
sevide, çanak elimden düşer
ateşe, tutar kurşuna dönüşür,
yapıldığı kurşuna. Kurşunun arkasında
dururum, tek gözlü kapalı, hedefini şaşmaz, ipince,
yollarım kurşunu ta sabahın ortasına.

TAHTAYLA KIYMIKLAR

Anmam yabanıl arıları,
çünkü hemen bilinirler.
Daha süregiden devrimler de
tehlikeli değildir.
Gürültünün yedeğindeki ölüm
karara bağlanmıştır nice önce.

Ama bir gün sineklerinden, kadınlardan
kolla kendini; karavanacı avcılardan,
güzellik uzmanlarından, kararsızlardan,
iyi niyetlilerden kolla kendini, hiç horlanmamışlardan.

Çalı çırpı, kütük çekeriz ormanlardan,
nicedir güneş doğmamıştır üstümüze.
Üretim bandındaki kâğıtla kendimden geçip
bir daha tanıyamam dalları,

ne daha koyu mürekkeplerde mayalanmış bataklığı,
ne de ağaç, kabuklarına kertilen sözü tanırım
gerçek mi gerçek, ölçüye gelmez.

Yaprakların epriyip gitmesi, pankartlar,
kara afişler... Geceli gündüzlü
tüter durur o yıldızların bu yıldızların altında
inancın düzeneği. Ama daha yeşil olduğu sürece
oduna, daha acı olduğu sürece safrayla
yazmaya niyetliyim ben, en önce olanı!

Uyanık kalmaya bakın!

Uçan kıymıkları izler
yabanıl arı sürüsü, çeşme başında
bir zamanlar bizi güçten düşüren
baştan çıkarmaya direnir
saç.

HER GÜN

Savaş açılmıyor artık,
yalnızca sürdürülüyor. Duyulmadık
gündelik işlerden. Yiğit,
çatışmalardan uzak. Güçsüz,
ateş altına sürülüyor.
Sabır günün bir örnek giysisi,
madalya, acınası yıldızı
umudun, yürek üstünde.

Artık hiçbir şey olup bitmiyorsa verilir,
susuyorsa davulların yaylım ateşi,
görünmez olmuşsa düşman,
kaplamışsa gökyüzünü
sonsuzca silâhlanmanın gölgesi.

Savaştan sancaktan kaçana verilir,
dost karşısında yiğit olana,
onursuz sırları açıklayana,
komutları kulakardı edene,
hiçbir komuta uymayana.

ULAKLA GELEN

Göğün kadavra sıcaklığındaki avlusundan çıkıyor güneş.
Oradakiler ölümsüz değildir,
şehit düşmüştür hepsi, anlıyoruz ki.

Çürümeye çevirmez yüzünü ışıltı. Tarih
tanrısallığımız bizim, bize bir gömüt bırakmıştır,
içinden dirilip de kalkmanın olmadığı.

GÜL FIRTINASINDA

Ne yana dönsek gül fırtınasında,
gece dikenlerce aydınlatılmış, gökgürültüsü
yaprakların, çalılarda onca sessiz duran,
izler bizi şimdi adım adım.

DE BANA SEVDİĞİM

Şapkan ağar sessizce, esenler, süzülür esintilerde,
örtüsüz başına tutkun tüm bulutlar,
bambaşka ülkelerdedir yüreğin,
ağzın yepyeni diller kapıp biçimlendirir,
titreşen otlar basar ortalığı,
soluğuyla bir yakar bir söndürür yıldız çiçeklerini yaz,
şeytan arabalarından kör olur kaldırırsın yüzünü,
ağlarsın, gülersin, tükenirsin kendi kendinden,
daha ne olsun ki sana-

De bana, sevdiğim!

Tavus kuşu, törensi bir şaşkıda, atar taklasını,
yakasını daha bir kaldırır güvercin,
dem çekmelerle dolar, açılır hava,
öter ördeğin erkeği, yabanıl baldan
payını alır tüm ülke, bakımlı parkta bile
altınsı bir toz bürür tüm tarhları.

Al al olur balık, sıyrılıp geçer sürüyü,
kovuklarda geçirir kendini mercan yatağına atar.
Gümüşsü kum ezgileriyle ağırdan oynar akrep.
Böcecik en güzelini uzaklardan koklar,
onun duyuları bende olaydı duyardım ben de,
duyumsardım sevdiğimin zırhı altında
kanatların pırıldadığını,
uzaklardaki çileklere doğru yola çıkardım.

De bana, sevdiğim!

Demeyi bilir su,
dalga dalganın elinden tutar,
kabarır bağda üzüm, çatlar, düşer,
sümüklüböcek evinden ne temiz bir yürekle çıkar!

Bir taş bir başka taşı yumuşatmayı bilir!

Açıkla bana sevdiğim, benim açıklayamadığımı:
Şu kısa, korkutucu zaman boyunca,
yalnız düşüncelerle mi uğraşsaydım, yalnız,
sevgili hiçbir şeyle tanışmasa,
sevdiğim hiçbir şeyi yapmasa mıydım?
Düşünmek zorunda mı kişi? Hiç özlenmez mi?

Dersin ki: Bir başka tin de ondan yana...
Bana hiçbir şey açıklama. Görüyorum semenderi
geçerken her yalımdan.
Kılı bile titremez, acımaz hiçbir yeri.

DUYURU

Ne yana varsak / ne yana varıyoruz ki
-kaygılardan ırak ol, kaygılardan ırak
kararınca ya da ayaza kesince ortalık
-ırak ol kaygılardan
ama
-ezgiler eşliğinde
ne yapsak / ne yapmalıyız
-eğlencede, ezgiler eşliğinde
bir sonla / bir sonlanmayla yüzyüze

-ezgiler eşliğinde
ne yana taşısak / ne yana taşıyoruz ki
-en iyisi
sorularımızı, ürpermelerini bunca yılın
ürpertisini
-düşlerin yunulup arıtıldığı yere
kaygılardan ırak ol, kaygılardan ırak
ama ne olur / ne olacak
-en iyisi
bir ölüm sessizliği

belirip çöktüğünde

GERÇEK OLAN

Gerçek olan kum atmaz gözlerine,
uyku da ölüm de gerçek olanı ister senden,
ete kemiğe kemiğe bürünmüş, her acının yönetiminde,
gerçek olan, öteye iter yazıtı gömütünden.

Gerçek olan, batıp yitmiş, silinmiş, yıkana yıkana,
daha tohumken, yaprakken daha, tembel beşiğinde dilin
bir yıl, bir yıl daha, sonra her yıl-
yaratmaz zamanı gerçek olan, zamanın eksikliğini giderir.

Gerçek olan tarar ayırır saçlarını dünyanın,
tarar atar düşü, tacı, ısmarlamayı, hesabı, kitabı,
kabarır şişer tarağı dopdolu didiklenmiş meyvelerle,
saplar sana içer tamamını.

Gerçek olan beklemez talana değin,
belki de ya devlet başa ya kuzgun leşe dediğin o talana,
Talanladığı da sensin, yaraların açılırken,
seni elevermeyen hiçbir şey baskın vermez sana.

İşte geliyor ay coşup taşan testilerle,
iç öyleyse payını. İniyor acı gece.
En kötüsü güvercinlerin tüylerinde toplanıyor,
bir dal bile güvencede değilse.

Dünyaya bağlısın, zincirlerle ağır,
ama gerçek olan yine de çatlatır duvarları.
Uyanır karanlıkta doğruya bakarsın,
yüzün o bilinmeyen çıkışa karşı.

ASMANIN ALTINDA

Asmanın altında, üzümlerin ışığında,
olgunlaşır son yüzün,
Gece yaprağı çevirmek zorunda.

Yaprağı çevirmek zorunda gece,
kırılınca kadeh,
meyvenin etinden güneş sızınca.

Yaprağı çevirmek zorunda gece,
çünkü ilk yüzün
giriyor ışığın boğduğu hayaline.

Asmanın altında, ışığında üzümlerin,
kendinden geçiş bir damga basar sana-
Gece yaprağı çevirmek zorunda!

GÖLGE GÜL GÖLGE

Bir yabancı gök altında
Gölgeler, güller
Gölgeler
bir yabancı yer üstünde
güllerle gölgeler arası
gölgem
bir yabancı su içinde

KAL

Yol tükenir, yolculuk kalmaz, biter,
artık yoktur hiçbir yolculuk esintisi,
Ellerine kapanır, düşerek çöker,
kâğıtlardan bir ev, incecik, yeğni.

O kâğıtlar ki resimlerle bezenmiş,
gösterir her yeri, her yerde.
Evren sence betimlenmiş,
kararsın onu sürekli, sözlerinle.

Artık başlamış oyunların,
daha süren,
çıkılmış yolculukların derinliği!
Gitme, kal, sen olmalısın o Kâğıdı çeken,
kişinin elinde tutup kazanabileceği.

Bir yabancı gök altında
Gölgeler, güller
Gölgeler
bir yabancı yer üstünde
güllerle gölgeler arası
gölgem
bir yabancı su içinde

GÜNEŞ'E

Gözardı edilemez aydan güzel, ayın soylu ışığından,
Daha güzel yıldızlardan, ün salmış nişanlarından her gecenin,
Çok daha güzel yalımla bezeli çıkışından
bir kuyruklu yıldızın,
Tüm yıldızlardan çok daha görkemli güzellikleri barındıran
güneştir,
Senin, benim, onun yaşamını her gün elinde tuttuğundan.

Güzel güneş, doğan, hiç unutmadan ulu yaratısını
Tümleyen, en güzeli yazın, günlerden bir gün
Kıyılarda kaynayıp buharlaşınca, yelkenler güçsüz,
Edilgin yansımalar kimliğinde kayıp giderken
göğsünden gözlerinin,
Sen yorulup bitene, en son zamanla en son uzam da kısalıp
gidene değin.

Sanat da bürünür peçesine güneş olmazsa
Görünmezsin daha gözüme, deniz de, kum da görünmez,
Kaçarlar kamçılanarak gölgelerce gözkapaklarımın altına.

Güzel ışık, sıcak tutup koruyan bizi,
Bir tansık ayarında koruyup gözeten
Açılmasını gözlerimin; görmemi sağlayan seni bir daha!

Güneşin altında olmaktan güzeli yok güneşin altında...

Sopayı suda görmekten, kuşu yukarlarda
Uçar görmekten, düşünerek uçuşunu,
balığı aşağıda sürülerle görmekten güzeli yok,
Renkli öyle, biçimli, gelip de dünyaya bir ışık saçışıyla,
Çevreyi görmek için, tarlanın değirmisini,
binbir köşesini ülkemin,
Üstüne giydiğini görmek için. Giysini, çan gibi,
çıngırak gibi, hem de mavi!

Güzelim mavi, içinde tavusların gezinip eğildiği,
Ötelerin mavisi, mutluluğa özgü yörelerin,
duyarlılığıma göre havaların mavisi,
Ey mavi raslantı çevren çizgisindeki!
Kabına sığmaz gözlerim
Açılır yeniden ardına dek, açılır, kapanır,
yanarak yaralar kendilerini.

Güzel güneş, sensin en büyük tansımaya değer gördüğü
tozun bile,
Ayın ardında değil öyleyse, yıldızların ardından değil,
Ya da gece kuyruklu yıldızlarla övüngence parıldadığından,
bende bir çılgın aradığından değil,
Senin ardından, senin yolunda, pek yakında, sonsuzca,
hiçbir şey uğruna yapmadığım, yapmayacağım denli
Yanıp yakılacağım
gözlerimi hiç dönüşsüzce yitirmiş olduğuma.

HOTEL DE LA PAIX

Gül yükü sessizce boşalır duvarlardan,
halıdan en dipler görünür.
Kırılır ışıktan yüreği lâmbanın.
Karanlık. Adım sesleri.
Sürgülendi ölüm.

BU TUFANDAN SONRA

Bu tufandan
güvercin,
yalnızca güvercin
bir kez daha kurtulsun isterim.

Batıp gitmişim bu denizde!
Ötelerde uçmasaydı,
uçup da gitmeseydi
en son saatta o yaprağı.

ARYA I

Ne yana dönsek gül fırtınasında,
gece dikenlerce aydınlatılmış, gökgürültüsü
yaprakların, çalılarda
onca sessiz duran,
izler bizi şimdi adım adım.

Nerede söndürülürse güllerin tutuşturduğu,
yağmur bizi ırmağa sürükler. Ey daha uzak gece!
Yine de bize rastlayan bir yaprak, dalgaların üstünde
sürüklenir ırmağın ağzına dek ardımızsıra.

BİLMECEMSİ

-şarkımsı ezgicikler çağından
Hans Werner Henze'ye-

Artık hiçbir şey gelmeyecek

İlkyaz olmayacak artık.
Binlerce yıllık takvimler herkese bildirir bunu.

Ama yaz da, dahası adı güzel
"yazımsı" denli güzel ne varsa o da hiç-
artık hiçbir şey gelmeyecek

Ağlamamalısın işte,
der bir ezgi.

Başkaca
hiç
bir
şey
demez
kimse

Ingeborg Bachmann, 25 Haziran 1926'da Avusturya'nın Klagenfurt kentinde doğdu.
1945-50 yılları arasında hukuk ve felsefe eğitimi gördü.
"Martin Heidegger'in Varoluşçuluk Felsefesine Eleştirel Bir Alımlanışı"
başlıklı teziyle doktorasını verdi (1951).

İlk şiir kitabı "Dar Zaman"ı 1953 yılında yayımlayan Bachmann,
şiirin yanı sıra roman, öykü deneme ve radyo oyunlarıyla
yüzyılımızın önde gelen yazarları arasına girdi.
Yaşamı boyunca pek çok uluslararası yazınsal ve politik etkinliğin içinde yer alan yazar,
1973 Ekim'inde Roma'daki evinde çıkan yangında yaşamını yitirdi.

artshop

ISBN 978-975-6038-53-6

9 789756 038536

KDV dahil 5,9 ytl